

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARYS

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius, Tel. 8 698 42146 El. p.vytautas.juozapaitis@lrs.lt

Lietuvos Respublikos
kultūros ministrei
Lianai Ruokytei - Jonsson

2018-05-22 Nr.-SN-s-540/170
į 2018-05-21 Nr. S1-183

Kopija:
Lietuvos Respublikos
Ministrui Pirmininkui
Sauliui Skverneliui

Lietuvos Respublikos Seimo
Kultūros komitetui

DĖL INFORMACIJOS PATEIKIMO

Atsakydamas į Jūsų 2018-05-21 raštą Nr. S1-183 „Dėl informacijos pateikimo“, primenu, kad kultūros politika demokratinėje valstybėje yra viešosios politikos dalis, išskyrus labai retus atvejus, kurie yra susiję su valstybės paslaptimi. Visi Lietuvos Respublikos Seimai ir Vyriausybės savo programose deklaravo ir ypač dabar išskirtinai pabrėžia viešumą, skaidrumą, objektyvumą, demokratiškumą kaip pamatinius veiklos principus ir būdus. Skelbiamomis darbotvarkėmis, pristatomais duomenimis apie teisės aktų rengimo visus procesus (nuo personalinių darbo grupės sudarymo iki pirminių ir galutinių projektų), jų vykdymo etapus ir darbą paliudijančius posėdžių protokolus, informacijas apie viešą specialistų ir ekspertų darbą ir kt. Taip dirba Parlamentas, jo Komitetai, parlamentinės komisijos, grupės ir kt. dariniai. Taip privalo dirbti ir ministerijos, kurių veiklą reguliuojančiame Vyriausybės įstatyme nustatyti kolegialaus darbo būdai. E- Vyriausybės, jos institucijų uždavinys organizuoti darbą demokratiškai, skaidriai, patikimai pristatant ministerijų veiklą.

Tačiau Kultūros ministerijos vadovė elgiasi neretai priešingai – slaptai rengiami projektai, daromos slaptos prezentacijos, neskelbiami duomenys apie darbo grupių sudarymą ir jų konkrečią veiklą. Štai vienas ryškiausių faktų – strateginio Vyriausybės programos darbo – Lietuvos kultūros politikos pagrindų įstatymo rengimas. Įstatymas turėjo būti parengtas ir Seimui pateiktas 2017 m. IV ketv., jis buvo įtrauktas į Seimo rudens sesijos darbotvarkę. LRV programos vykdymo plano darbų ir veiksmų, už kurių įgyvendinimą atsakinga Kultūros ministerija, suvestinėje nurodyta, kad Lietuvos kultūros politikos pagrindų įstatymą rengia KM, FM, LRVK, jo paruošimą koordinuoja kultūros viceministras Gytis Andrulionis ir KM darbuotoja Roberta Emilija Miliutienė. Tačiau jokios informacijos apie trijų atsakingų institucijų vykdomą strateginį pavedimą (2.3. Kryptis, 2.3.6. Darbas 11) nėra: neskelbiamas

kultūros ministrės įsakymas ar ministerijos kanclerio potvarkis dėl darbo grupės įstatymui parengti sudarymo, jos darbo organizavimo, nors tai – ypatingos svarbos darbas, kuriam įgyvendinti reikia pačių stipriausių kultūros politikos ekspertų pastangų (prisimintina, kad Respublikos Prezidentė „Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių“ parengimą pradėjo nuo Dekretu sudarytos darbo grupės dokumentui parengti paskelbimo, o grupė dirbo viešai, niekas nebuvo slepiama). Šiuo metu Lietuvos visuomenė nieko nežino, kas rengia Lietuvos kultūros politikos pagrindų įstatymą (jei jis iš viso rengiamas), kokie ekspertai ir specialistai atlieka šį darbą. Viskas įslaptinta, nėra jokių duomenų, o kultūros ir meno asociacijų ir Trišalės tarybos Kultūros komiteto pastangos dalyvauti šiame darbe, įteisinant jų dalyvavimą, nedavė rezultatų. Šio ministerijos darbo slėpimas vykdomas visa apimtimi. Jokios konkrečios informacijos neturi net ir Seimo Kultūros komitetas, kuris vykdo vykdomosios valdžios darbo parlamentinę stebėseną ir kurio nariai turi teisę gauti jiems reikalingą informaciją bet koku ir viešu ar ne viešu būdu. Ir niekas neturi teisės jų riboti ir tardyti kvotimo būdu parašomais lydraščiais.

Analogiškas atvejis ir kultūros įstaigų tinklo optimizavimo srityje. Kaip gūdžiausiu sovietmečiu ministerijos politinė komanda slepia ne tik nuo Parlamento, nuo visuomenės, bet ir pačios ministerijos specialistų savo užmačias. Neskelbiama, kokiais kultūros ministrės įsakymais ar ministerijos kanclerio potvarkiais dėl darbo grupių sudarymo rengiami projektai, nors visi šie procesai privalo būti vieši ir visuomenei pristatomi kaip Vyriausybės programos vykdomi darbai visuose etapuose, kaip tai daro kitos ministerijos. Štai 2018 m. gegužės 17 d. kultūros ministrė interviu 15 min. žurnalistei Monikai Gimbutaitei teigė: „Jokių diskusijų apie valstybės kultūros įstaigų pertvarką nevyksta. Vyko tik idėjų išsakymas. Idėjų buvo daug, gal penkios, kurios buvo pateiktos vizualinės prezentacijos forma. Viena iš jų, kurią paviešinate, yra Viktoro Bachmetjevo (...) ir dar kelių žmonių sudėtos į vieną“. Po šio interviu tapo akivaizdu, jog kultūros ministrė slepia neoficialiai dirbusių darbo grupių veiklą ir rezultatus. Idėjos, kurios išdėstytos prezentacijomis, jau yra akivaizdaus kolektyvinio darbo galutinis rezultatas, kuriam buvo duoti pavedimai, naudoti resursai, suteikti įgaliojimai. Juk Kultūros ministerija viešai neskelbė jokių idėjų konkurso, nebuvo visuomenės bei ekspertų kvietimo teikti pasiūlymus. Jeigu buvo parengtos net penkios prezentacijos, vadinasi, dirbo net penki kolektyvai slapta, nieko nežinant visuomenei, net Kultūros ministerijos specialistams ir ministerijos patariamosioms institucijoms – Lietuvos kultūros tarybai, Lietuvos kultūros ir meno tarybai, Ministerijos kolegijai, kurios svarbą ypač pabrėžia kultūros ministrė. Tik minėtame interviu ministrė įvardina tik vieną veikėją, kuris jau ministerijoje nebedirba – buvusį patarėją, žinomą ne kaip kultūros, o žiniasklaidos specialistą. Visi šių projektų, slapta dirbusių ir net sukūrusių projektų vizualines prezentacijas, darbai ir autoriai slepiami. Ar taip gali būti elgiamasi demokratinėje valstybėje? Ministerijos vadovybė laiku ir tinkamai nevykdo svarbiausių strateginių Vyriausybės programos darbų (Kultūros politikos pagrindų įstatymo, strategijos ir nacionalinės programos kūrimo), tačiau koncentruojasi į net penkių slaptų tinklo pertvarkymo schemų modeliavimą, sukuriant net jų vizualizacijas, kultūros bendruomenės atstovaujančioms asociacijoms nieko nežinant ir nedalyvaujant, nesitariant su pripažintais kultūros politikos ekspertais. Galbūt tose penkiose slaptose schemose esama bandymų suvaryti Lietuvos kultūros įstaigas į kultūrinius koncernus jau atlikto urėdijų sujungimo ar universitetų koncentravimo pavydžiu, perskirstant jų turta, ypač istorinius pastatus reprezentacinėse vietose ir pastatant naujus vadovus? Galbūt šios slaptos penkios schemas, sukurtos ministerijos politinėje komandoje, yra sudėtinė bendro plano – Lietuvos sukoncerninimo programos dalis?

Esu įsitikinęs, kad visos šios tinklo pertvarkymo schemos pilnai turi būti Seimo Kultūros komitetui pateiktos tiksliais pirminiais dokumentais. **Todėl reikalauju Seimo Kultūros komitetui ir man pateikti kultūros ministrės įsakymus ar ministerijos kanclerio potvarkius dėl darbo grupių kultūros įstaigų tinklo pertvarkų penkiems projektams sudarymo, ne tik nurodant prezentacijų projektus paruošusių grupių sudarymo datas ir numerius, bet ir pateikiant sprendimų dėl jų sudarymo ir duotų pavedimų bei suteiktų įgaliojimų kopijas ir paruoštų projektų galutines prezentacijas.** Antraip teks daryti išvadą, kad Kultūros ministerijoje visiškai slaptai sudaromos darbo grupės, formuojami projekto kūrimo dariniai Vyriausybės programos vykdymui - visuotinai svarbiam kultūros įstaigų tinklo pertvarkymui, vykdoma nelegali veikla, kuri iš esmės prieštarauja valstybės institucijų veiklos sąrangai, arba teks manyti, kad jokių grupių ir jokių kitų prezentacijų tiesiog nėra, o ministrė interviu kalbėjo netiesą.

Nėra įmanoma suvokti ir dar vieno kultūros ministrės minėtame interviu 15min žurnalistei pasakyto teiginio. Ji pareiškė, kad kultūros įstaigų tinklo „pertvarka galėtų prasidėti ne anksčiau kaip 2019 metų vasarą. Jos teigimu, paties kultūros įstaigų tinklo pertvarka yra būtina: **„Taip, tinklą tikrai reikia optimizuoti, nes jis tikrai išsiplėtęs“.** Atkreipiu dėmesį, kad ministrė interviu prieš tai tvirtinusi, jog nieko nebus daroma be mokslinio tyrimo, kuris dabar užsakytas, staiga be jokios analizės, be ekonominių kaštų tyrimo teigia, kad kultūros įstaigų tinklas „tikrai išsiplėtęs“. Ministrė dar prieš tyrimą, prieš analizę jau teigia, kad tinklas yra išsiplėtęs (ne išplėstas, išplėtotas, o pats išsiplėtęs!), taigi kultūros ministrė viešai formuoja nuomonę, kad būtina tinklą siaurinti. O jeigu taip, tai kultūros ministrė iš esmės prieštarauja pamatiniams strateginiams dokumentams – Lietuvos kultūros politikos kaitos gairėms ir Vyriausybės programai, kurie patvirtinti Seimo nutarimais. Abu jie kalba apie Lietuvos kultūros plėtojimą, meno plėtrą, o ne siaurinimą, mažinimą, ribojimą. Tad ministrė iš esmės teigia tai, kam neturi jokių įgaliojimų, nes ji yra davusi priesaiką gerbti ir vykdyti valstybės įstatymus, o Seimo nutarimai turi įstatymo galią ir privalo būti vykdomi.

Todėl reikalauju iš Kultūros ministerijos viešumo, skaidrumo, demokratiškumo principų laikymosi ir prašau pateikti šiame rašte nurodytų dokumentų kopijas. Būtent slapta ministerijos veikla padarė ir toliau daro didžiausią žalą Lietuvos kultūrai, nes kultūros visuomenė nėra įtraukta į pilnavertį bendrą darbą, kurį turi daryti tik profesionalai, o ne politiniai parankiniai ar slaptieji ministrės talkininkai.

Pagarbiai
Seimo narys

Vytautas Juozapaitis